

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. _____

din _____
Chișinău

**Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru
modificarea și completarea unor acte legislative**

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Prim-ministru

PAVEL FILIP

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****pentru modificarea și completarea unor acte legislative**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articolul I. – Articolul 21 din Legea nr.909-XII din 30 ianuarie 1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.80-82, art.413), cu modificările și completările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„Articolul 21. Indexarea pensiilor

Pensiile se indexează în condițiile art.13 din Legea privind sistemul public de pensii.”

Articolul II. – Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.15-17, art.63), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 32 va avea următorul cuprins:

„Articolul 32. Asigurarea cu pensie

Judecătorul are dreptul la pensie în condițiile Legii privind sistemul public de pensii.”

2. Articolul 32² se abrogă.

Articolul III. – Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.42-44, art.247), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. În titlul legii, cuvintele „pensiile de asigurări sociale de stat” se substituie cu cuvintele „sistemul public de pensii”.

2. Articolul 1 va avea următorul cuprins:

„Articolul 1. Obiectul și scopul legii

(1) Prezenta lege stabilește cadrul legal al funcționării sistemului public de pensii, precum și interacțiunea acestuia cu sistemul public de asigurări sociale și cu alte mecanisme statale de protecție socială a populației.

(2) Scopul prezentei legi constă în asigurarea unui sistem de pensii echitabil și sustenabil, care să garanteze un trai decent pentru beneficiarii de pensii.”

3. Legea se completează cu articolul 1¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1¹. Sistemul public de pensii**

(1) Pensiile publice reprezintă toate categoriile de pensii, sub formă de drepturi bănești, ale căror stabilire și plată sînt garantate prin lege de către stat.

(2) Sistemul public de pensii funcționează avînd aceleași principii de bază ca sistemul public de asigurări sociale.”

4. Articolul 2 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 2. Dreptul la pensie**

(1) Dreptul la pensie îl are persoana, domiciliată în Republica Moldova, care îndeplinește condițiile prevăzute de prezenta lege.

(2) Dreptul la pensie este imprescriptibil.

(3) Dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau parțial.”

5. La articolul 4 alineatul (2):

litera a) va avea următorul cuprins:

„a) contribuțiile de asigurări sociale de stat;”;

litera b) se abrogă.

6. La articolul 5:

alineatul (2) se completează cu literele d)-g) cu următorul cuprins:

„d) perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani, unuia dintre părinți, tutorelui, curatorului, pînă la angajarea în funcție de asistent personal;

e) perioada de rezidențiat în învățămîntul postuniversitar obligatoriu;

f) perioadele de activitate necontributive în funcția de judecător și procuror de pînă la 31 decembrie 2005”;

g) perioadele specificate la art. 50 alin. (1), lit. d) și e), realizate pînă la 1 ianuarie 1999.”;

se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Perioadele asimilate stagiului de cotizare, prevăzute la alin.(2), nu pot însuma în total mai mult de 8 ani, cu excepția celor prevăzute la lit. a¹), b) și f).”

7. Articolul 6:

la alineatul (2), propoziția a treia va avea următorul cuprins: „În cazul în care suma anuală a contribuțiilor achitate este mai mică decît suma anuală a contribuțiilor calculate din salariul minim lunar pe țară stabilit de legislație, stagiul de cotizare se calculează proporțional sumei achitate.”;

la alineatul (3), cuvintele „în care au fost executate lucrările sezoniere” se exclud.

8. La articolul 7:

alineatul unic devine alineatul (1);

la alineatul (1), cuvântul „codul” se substituie cu cuvântul „contul”;

se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Modul de confirmare a perioadelor necontributive asimilate, prevăzute la art.5 alin.(2), se stabilește de Guvern.”

9. La articolul 8:

titlul va avea următorul cuprins: „**Articolul 8.** Venitul mediu lunar asigurat”;

alineatul (1) se completează în final cu textul „, valorizat la momentul stabilirii pensiei”;

se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Valorizarea reprezintă indexarea venitului mediu lunar asigurat realizat începînd cu 1 ianuarie 1999, reieșind din coeficientul de creștere a salariului mediu pe economie din perioadele contributive pînă la anul precedent anului stabilirii pensiei. Coeficienții de valorizare pentru fiecare an se aprobă de Guvern în fiecare an la 1 aprilie.”;

la alineatul (2), cuvintele „perioada de cotizare” se substituie cu cuvintele „perioadele contributive”, iar după cuvîntul „stabilite” se introduc cuvintele „prin lege pentru aceste perioade”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Pentru perioadele specificate la art.5 alin.(2) lit.a), b), d) și e), la determinarea venitului mediu lunar asigurat începînd cu 1 ianuarie 1999 se ia în considerare salariul minim lunar pe țară la data calculării pensiei. Pentru perioadele specificate la art.5 alin.(2) lit.a¹) și f), la determinarea venitului mediu lunar asigurat începînd cu 1 ianuarie 1999 se ia în considerare salariul mediu lunar pe țară la data calculării pensiei.”;

alineatul (5) se abrogă;

la alineatul (9), textul „art.5 alin.(2) lit.a) și a¹)” se substituie cu textul „art.5 alin.(2) lit.a), a¹), d), e) și f)”.

10. Articolul 9 se completează în final cu litera d) cu următorul cuprins:

„d) pensie specială”.

11. Articolul 10 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 10.** Pensia specială

Pensia specială reprezintă pensia publică stabilită și plătită conform prevederilor altor legi decît prezenta lege.”.

12. Articolul 12 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 12.** Pensia minimă

(1) Quantumul pensiei minime pentru limită de vîrstă este echivalent quantumului venitului lunar minim garantat stabilit prin lege.

(2) Quantumul pensiei minime de dizabilitate reprezintă:

a) în cazul unei dizabilități severe – 75% din cuantumul venitului lunar minim garantat stabilit prin lege;

b) în cazul unei dizabilități accentuate – 70 % din cuantumul venitului lunar minim garantat stabilit prin lege;

c) în cazul unei dizabilități medii – 50 % din cuantumul venitului lunar minim garantat stabilit prin lege.

(3) În cazul în care cuantumul pensiei calculate conform legii este mai mic decât cuantumul pensiei minime pentru categoria respectivă, diferența dintre aceste cuantumuri se acoperă din mijloacele bugetului de stat.”

13. La articolul 13:

alineatul (1) cuvintele „media dintre” și „și creșterea anuală a salariului mediu pe țară” se exclud;

se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) În cazul în care creșterea anuală a indicelui prețurilor de consum este mai mică de 2%, indexarea nu se efectuează. Indexarea următoare se va efectua în cazul în care creșterea indicelui prețurilor de consum cumulativ de la indexarea precedentă va constitui nu mai puțin de 2%.”;

la alineatul (2), textul „alin.(5)” se substituie cu textul „alin.(3)”.

14. La articolul 14, textul „prevăzute la art.41 și 42” se substituie cu textul „privind vârstele de pensionare și stagiile de cotizare prevăzute de prezenta lege”.

15. Articolul 15 va avea următorul cuprins:

„Articolul 15. Condițiile de stabilire a pensiei pentru limită de vârstă

(1) Pensia pentru limită de vârstă poate fi stabilită la împlinirea vârstelor standard de pensionare prevăzute la art.41, cu condiția realizării stagiului minim de cotizare de 15 ani.

(2) Persoana care, la împlinirea vârstei standard de pensionare, nu are un stagiul minim de cotizare prevăzut la alin.(1), are dreptul la alocație în condițiile Legii privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni.

(3) În cazul în care, la împlinirea vârstei standard de pensionare, persoana nu-și exercită dreptul la pensie, la stabilirea pensiei se va lua în considerare stagiul de cotizare realizat la data solicitării.”

16. Legea se completează cu articolul 15¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 15¹. Pensie anticipată pentru limită de vârstă

(1) Persoana care a realizat stagiul complet de cotizare, prevăzut la art.42 alin.(1), poate solicita stabilirea anticipată a pensiei pentru limită de vârstă cu cel mult trei ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare de 65 de ani pentru bărbați și 62 de ani pentru femei.

(2) La calcularea stagiului de cotizare, necesar acordării pensiei anticipate pentru limită de vârstă, nu se iau în calcul perioadele necontributive, prevăzute la art.5 alin. (2) și art.50 alin.(1) lit. d) și e).

(3) Cuantumul pensiei anticipate se stabilește în aceleași condiții în care se stabilește cel al pensiei pentru limită de vîrstă.

(4) La data îndeplinirii cumulative a condițiilor pentru acordarea pensiilor pentru limită de vîrstă, prevăzute la art.15 alin.(1), la cerere, se acordă pensie pentru limită de vîrstă prin adăugarea perioadelor necontributive asimilate și celor contributive.”

17. Articolul 16 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 16.** Calcularea pensiei pentru limită de vîrstă

(1) Cuantumul pensiei pentru limită de vîrstă se determină conform formulei de calcul din anexa nr.2, reieșind din rata de acumulare de 1,35%, venitul mediu lunar asigurat, valorizat conform prevederilor art.8, și stagiul de cotizare realizat.

(2) În cazul în care cuantumul pensiei, calculate pentru un stagiul de cotizare prevăzut la art.42 alin.(1), este mai mic decît cuantumul pensiei minime stabilite la art.12 alin.(1), se acordă pensia minimă respectivă.

(3) În cazul în care pensia calculată în condițiile unui stagiul de cotizare incomplet este sub nivelul pensiei minime, asiguratului i se acordă pensia calculată, care nu poate fi mai mică decît pensia minimă diminuată proporțional stagiului de cotizare realizat.”

18. Articolul 18 se completează în final cu cuvintele „ , aprobate de Guvern”.

19. La articolul 20 alineatul (1), tabelul nr.1 va avea următorul cuprins:

„Tabelul nr.1

Vîrsta la data constatării dizabilității	Stagiul de cotizare (ani)
Pîna la 23 de ani	2
23-29 ani	4
29-33 de ani	7
33-37 de ani	10
37-41 de ani	13
Peste 41 ani	15”.

20. La articolul 21, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) În cazul în care cuantumul pensiei de dizabilitate calculat în funcție de gradul de dizabilitate este mai mic decît cuantumul pensiei minime corespunzător stabilit la art.12 alin.(2) lit.a)-c), se acordă pensia minimă respectivă.”

21. La articolul 24, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Pensia de urmaş se acordă dacă persoana decedată beneficia de pensie pentru limită de vîrstă sau de dizabilitate ori îndeplinea condițiile pentru obținerea unei pensii de dizabilitate prevăzute la capitolul II secțiunea 3 din prezenta lege.”

22. Articolul 26 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 26.** Calcularea pensiei de urmaş

(1) Pensia de urmaş, în cazul în care întreținătorul era beneficiar de pensie pentru limită de vîrstă sau de pensie de dizabilitate severă, se stabilește procentual din pensia pentru limită de vîrstă sau din pensia de dizabilitate severă aflată în plată sau actualizată, după caz, iar în cazul în care întreținătorul nu era beneficiar de pensie sau era beneficiar de pensie de dizabilitate accentuată sau medie - procentual din pensia potențială calculată pentru dizabilitate severă. Quantumul pensiei de urmaş se calculează în mărime de 50% pentru fiecare urmaş.

(2) Quantumul pensiei de urmaş, în cazul copiilor rămași fără ocrotire părintească în urma decesului ambilor părinți, reprezintă însumarea drepturilor de urmaş calculate după fiecare părinte.”

23. Articolul 27 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Categoriilor de urmași prevăzute la art.25 lit.b), aflați la întreținerea deplină a statului, pensia de urmaş se plătește în mărime de 25% din pensia stabilită.”

24. Articolele 28 și 29 se abrogă.

25. La articolul 33:

alineatul (1) se completează cu litera c) cu următorul cuprins:

„c) persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă.”;

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Pensionarul care solicită transferul la una dintre categoriile de pensii prevăzute de prezenta lege de care a beneficiat anterior poate opta pentru pensia stabilită anterior luînd în considerare toate indexările și recalculările efectuate pînă la data transferului.”;

se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:

„(4¹) Pensionarii, care activează sau au activat în cîmpul muncii cel puțin 5 ani după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă în condițiile prezentei legi pot solicita o singură dată reexaminarea pensiei, cu condiția că pensia calculată este mai mare ca pensia aflată în plată.”

26. Articolul 34 se completează cu alineatele (4) și (5) cu următorul cuprins:

„(4) Cheltuielile pentru achitarea pensiilor deputaților, membrilor de Guvern, funcționarilor publici, aleșilor locali și procurorilor sînt suportate după

cum urmează: 50% din mărimea pensiei stabilite inițial și ulterior indexate – din bugetul asigurărilor sociale de stat și 50% din mărimea pensiei stabilite inițial – din bugetul de stat.

(5) Cheltuielile pentru achitarea pensiilor judecătorilor și indemnizațiilor lunare viagere acordate judecătorilor și procurorilor sînt suportate după cum urmează: 50% din mărimea pensiei sau indemnizației lunare viagere – din bugetul asigurărilor sociale de stat și 50% din mărimea pensiei sau indemnizației lunare viagere și din bugetul de stat.”

27. La articolul 35, alineatul (1) va avea cu următorul cuprins:

„(1) Pensia stabilită și neîncasată la timp se plătește retroactiv din data suspendării.”

28. La articolul 36 alineatul (2), cuvintele „titularul a fost scos din evidentă” se substituie cu cuvintele „titularului i-a fost anulată înregistrarea la domiciliu cu emigrarea peste hotare”.

29. La articolul 38, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Reținerile la pensie se efectuează în baza:

a) documentelor executorii, conform Codului de executare;

b) deciziilor întocmite de organul de asigurări sociale, emise în vederea recuperării sumelor cu titlu de pensie plătite necuvenit beneficiarului.”

30. La articolul 39 alineatul (7), după cuvintele „date false” se introduce textul „sau tănuirea circumstanțelor prevăzute la art.39 alin.(6)”, iar cuvîntul „vinovată” se exclude.

31. La articolul 41:

alineatele (1) și (2) vor avea următorul cuprins:

„(1) Începînd cu 1 iulie 2026, se stabilesc vîrste standard de pensionare de 65 de ani pentru bărbați și 62 de ani pentru femei. Atingerea acestor vîrste se realizează prin creșterea anuală a vîrstelor standard de pensionare, conform eșalonării prevăzute în tabelul nr.2.

Tabelul nr.2

De la 1 iulie	Vîrsta standard de pensionare	
	Bărbați	Femei
2017	62 ani 4 luni	57 ani 6 luni
2018	62 ani 8 luni	58 ani
2019	63 ani	58 ani 6 luni
2020	63 ani 4 luni	59 ani
2021	63 ani 8 luni	59 ani 6 luni
2022	64 ani	60 ani

2023	64 ani 4 luni	60 ani 6 luni
2024	64 ani 8 luni	61 ani
2025	65 ani	61 ani 6 luni
2026	65 ani	62 ani

(2) De la 1 iulie 2017, pentru femeile care au născut și educat pînă la vîrsta de 8 ani cinci și mai mulți copii, se aplică vîrstele standard de pensionare conform tabelului nr.2, diminuate cu 3 ani.”;

alineatul (3) se abrogă.

32. La articolul 42:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Începînd cu 1 iulie 2022, se stabilesc stagiile complete de cotizare de 36 de ani pentru bărbați și 33 de ani pentru femei. Atingerea acestor stagii se realizează prin creșterea anuală a stagiilor complete de cotizare, conform eșalonării prevăzute în tabelul nr.5.

Tabelul nr.5

De la 1 iulie	Stagiul complet de cotizare	
	Bărbați	Femei
2017	33 ani 6 luni	30 ani 6 luni
2018	34 ani	31 ani
2019	34 ani 6 luni	31 ani 6 luni
2020	35 ani	32 ani
2021	35 ani 6 luni	32 ani 6 luni
2022	36 ani	33 ani

alineatul (1¹) se abrogă.

33. Capitolul VI se abrogă.

34. Articolul 50:

la alineatul (1):

cuvintele „intrarea în vigoarea a prezentei legi” se substituie cu textul „1 ianuarie 1999”;

litera d) va avea următorul cuprins:

„d) îngrijirea unui invalid de gradul I, a unui copil invalid sub vîrsta de 16 ani sau a unei persoane care a depășit vîrsta de 75 de ani”;

litera f) se abrogă;

alineatele (2) și (3) vor avea următorul cuprins:

„(2) Modalitatea de includere în stagiul de cotizare a perioadelor indicate la alin.(1) se stabilește de către Guvern.

(3) Cheltuielile aferente includerii în stagiul de cotizare a perioadelor specificate la alin.(1) lit.d) și e) se acoperă de la bugetul de stat.”

35. Legea se completează cu articolul 52¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 52¹**. Valorizarea venitului mediu lunar asigurat pentru pensiile aflate în plată

(1) Venitul mediu lunar asigurat realizat începând cu 1 ianuarie 1999 și inclus în calculul pensiilor pentru limită de vîrstă și de dizabilitate, stabilite pînă la 1 aprilie 2017, se valorizează reieșind din creșterea salariului mediu pe economie în anul precedent anului stabilirii pensiei față de anul realizării venitului asigurat, cu determinarea diferenței în mărimea pensiei.

(2) Diferența în mărimea pensiei obținute se indexează cu coeficientul cumulativ de indexare a pensiilor de la anul stabilirii pensiei pînă la anul valorizării venitului asigurat, stabilit de Guvern, și se adaugă la cuantumul pensiei în plată la data valorizării.

(3) Valorizarea pensiilor pentru limită de vîrstă și de dizabilitate, stabilite pînă la 1 aprilie 2017, se va efectua pe etape. În anul 2017, începând cu 1 aprilie, se vor valoriza pensiile beneficiarilor de pensii stabilite în anii 2001-2008.”

36. La articolul 53:

alineatele (1) și (2) vor avea următorul cuprins:

„(1) Pensia pentru limită de vîrstă se determină prin cumularea stagiului de cotizare realizat pentru perioada pînă la 1 ianuarie 1999 și începînd cu 1 ianuarie 1999.

(2) Pensia pentru limită de vîrstă se calculează conform prevederilor articolului 16 din venitul mediu lunar asigurat valorizat realizat după 1 ianuarie 1999, luîndu-se în considerare stagiul de cotizare total.”;

se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) În cazul în care, începînd cu 1 ianuarie 1999, asiguratul nu a realizat un stagiul de cotizare sau stagiul de cotizare realizat după această dată este mai mic de 5 ani, pensia acestuia i se calculează conform formulei redată în anexa nr.4.”;

la alineatul (3), textul „alin.(1)” se substituie cu textul „alin.(2¹)”, iar textul „alin.(5)-(6)” se substituie cu cuvintele „alin.(2)-(3)”.

37. Articolele 54 și 55 se abrogă.

38. Articolul 56¹ la alineatul (1):

la litera a), după cuvîntul „ani” se introduc cuvintele „în funcțiile respective”;

la litera b), după cuvîntul „ani” se introduc cuvintele „în funcțiile respective”, iar în final se completează cu textul „(se iau în considerare și funcțiile prevăzute la lit. a))”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Pentru asiguratul care a activat în funcțiile menționate la alin.(1), pensia se calculează conform anexei nr.2 sau anexei nr.4 la prezenta lege.”;

se completează cu alineatele (5) și (6) cu următorul cuprins:

„(5) La calcularea stagiului de cotizare ce acordă dreptul la pensie unor categorii de angajați din domeniul culturii se iau în considerare numai perioadele de activitate efectivă în funcțiile din cadrul instituțiilor de cultură și artă naționale de stat și municipale.

(6) Lista instituțiilor de cultură și artă naționale de stat și municipale se aprobă de Guvern.”

39. Anexele nr.1-nr.4 vor avea următorul cuprins:

„Anexa nr.1

Formula de calcul al venitului mediu lunar asigurat

Venitul mediu lunar asigurat valorizat se calculează după formula:

$$V_{av} = \frac{\sum \frac{con_i}{c_i} * K_{vi}}{n}$$

unde:

V_{av} – venitul mediu lunar asigurat valorizat;

con_i – suma contribuțiilor individuale plătite pentru perioada i de cotizare;

C_i – cota de contribuție individuală stabilită în perioada i de cotizare;

K_{vi} – coeficientul de valorizare a venitului asigurat;

n – numărul lunilor pentru care s-au calculat și s-au achitat contribuțiile.

Anexa nr. 2

Formula de calcul al pensiei pentru limită de vîrstă

Pensia pentru limită de vîrstă se calculează după formula:

$$P = 1,35\% * T_t * V_{av}$$

unde:

P – cuantumul pensiei;

T_t – stagiul total de cotizare, ani;

1,35% – rata de acumulare pentru anii de cotizare, realizați după 1 ianuarie 1999, calculată în procente;

V_{av} – venitul mediu lunar asigurat valorizat, determinat conform anexei nr.1.

Formulele de calcul al pensiei de dizabilitate

Pensia de dizabilitate, în raport cu gradul de dizabilitate, se calculează după formulele:

pentru dizabilitatea:
severă:

$$P = 0,42 \times V_{av} + \frac{T_t}{T_{max}} \times V_{av} \times 0,1;$$

accentuată:

$$P = 0,35 \times V_{av} + \frac{T_t}{T_{max}} \times V_{av} \times 0,1;$$

medie:

$$P = 0,20 \times V_{av} + \frac{T_t}{T_{max}} \times V_{av} \times 0,1,$$

unde:

P – cuantumul pensiei;

V_{av} – venitul mediu lunar asigurat valorizat, dar care nu poate fi mai mare decât mărimea dublă a salariului mediu pe țară pe anul precedent anului stabilirii pensiei;

T_t – stagiul total de cotizare realizat;

T_{max} – stagiul de cotizare maxim potențial de la vârsta de 18 ani pînă la vîrstele de pensionare stabilite la art. 41 alin.(1), dar nu mai mare de 40 de ani.

Formulele de calcul al pensiei pentru limită de vîrstă în condițiile art.53 alin.(2¹)

$$P = P_{min} \times \frac{T_t}{2T_{min}} \times K_{np}$$

unde:

P_{min} – pensia minimă pentru limită de vîrstă la data stabilirii pensiei;

T_t – stagiul total de cotizare, ani;

T_{min} – stagiul minim care acordă dreptul la pensie;

K_{np} – coeficientul nivelului profesional, care este egal cu:

1,0 – pentru agricultori, muncitori necalificați (categoria 1-2 de calificare) și personalul auxiliar necalificat;

1,2 – pentru muncitori cu calificare medie (categoria 3-4 de calificare);

1,5 – pentru muncitori cu calificare înaltă (categoria 5-8 de calificare) și specialiștii cu studii medii de specialitate;

1,8 – pentru specialiștii cu studii superioare;

2,0 – pentru personalul de conducere la nivel de subdiviziune structurală;

3,0 – pentru conducătorii de unități și loctiitorii lor.”

40. Anexa nr.5 se abrogă.

Articolul IV. – Legea nr. 489-XIV din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.1-4, art.2), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 4 se completează cu punctul 1¹) cu următorul cuprins:

„1¹) militarii care îndeplinesc serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemului penitenciar, ofițerii de protecție și colaboratorii organelor securității statului și Centrului Național Anticorupție;”.

2. Articolul 29 se abrogă.

3. Articolul 37 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 37.** Perioadele necontributive asimilate stagiului de cotizare

În sistemul public se asimilează stagiului de cotizare perioadele necontributive menționate la art.5 alin. (2) al Legii privind sistemul public de pensii.”

4. Articolul 39 se abrogă.

Articolul V. – La articolul 6 alineatul (1) litera e) din Legea nr. 278-XVI din 14 decembrie 2007 privind controlul tutunului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.258-261 art.489), cuvintele „inclusiv la pensionare pentru limită de vîrstă în condiții avantajoase,” și „în legătură cu condițiile nocive și grele de muncă” se exclud.

Articolul VI. – La articolul 42 alineatul (5) din Legea nr.158 din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.230–232, art.840), cu modificările și completările ulterioare, textul „3 ani” se substituie cu textul „5 ani”.

Articolul VII. – Dispoziții tranzitorii și finale

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 2017.

(2) Punctul 9, în partea ce ține de articolul 8 alineatele (1) și (1¹), punctele 12, 17, 35, 39 și 40 din articolul III din prezenta lege intră în vigoare la 1 aprilie 2017, iar articolul II, precum și punctul 33 din articolul III, în partea ce ține de articolul 46², intră în vigoare la 1 ianuarie 2018.

(3) Punctul 25 din articolul III, în partea ce ține de articolul 33 alineatul (1) litera c) și alineatul (4¹), se aplică în cazul pensiilor pentru limită de vârstă stabilite începând cu 1 ianuarie 2017.

(4) Începând cu data de 1 aprilie 2017, suportul financiar de stat, în condițiile articolului III din Legea nr.147 din 17 iulie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.223-230, art.505), nu se stabilește.

(5) Guvernul, în termen de 6 luni, va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

Președintele Parlamentului

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Numele inițiatorului și a autorului, precum și a participanților la elaborarea proiectului

Prezentul proiect de lege a fost elaborat de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei în comun cu Casa Națională de Asigurări Sociale.

Scopul și obiectivele urmărite prin adoptarea actului normativ

Prin Dispoziția Guvernului nr 116-d din 5 august 2016 a fost aprobat Conceptul de reformă a sistemului de pensii din Republica Moldova, care a fost elaborat de către Grupul de lucru instituit prin Dispoziția Guvernului nr.62-d din 24 mai 2016.

Scopul principal al conceptului constă în formularea unei viziuni unice de reformare a sistemului de pensii, argumentarea și formularea intervențiilor necesare pentru asigurarea unui sistem de pensii echitabil, sustenabil și transparent.

În vederea elaborării Conceptului au fost examinate normele legislației în vigoare riscurile și incertitudinile actualului sistem de pensii din Republica Moldova (*riscuri sociale și economice*), precum și au fost analizate multiple studii, modele și recomandări pe plan național și internațional (Banca Mondială, German Economic Team Moldova, Expert-Group, Organizația Internațională a Muncii).

Necesitatea de a promova amendamentele legislației de pensionare este condiționată de amenințările aferente funcționării sistemului existent de pensionare. În prezent, sistemul solidar de pensii din Republica Moldova are probleme legate de conformare și oferă stimulente slabe pentru a contribui la acest sistem.

Lipsa și amânarea reformelor parametrice în domeniu determină majorarea sistemică a deficitului bugetului de asigurări sociale, iar sistemul de pensii se apropie de un sistem de pensii cvasifix ce achită prestații mici.

Sînt identificate următoarele probleme fundamentale, care necesită intervenție imediată: situația demografică, situația financiară a sistemului, beneficiile (pensiile) destul de mici și nerespectarea principiilor de bază ale asigurării sociale.

În acest context, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a elaborat și promovează proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, care are ca scop realizarea prevederilor Conceptului dat și recomandărilor Curții de Conturi înaintate Parlamentului Republicii Moldova privind modificarea sistemului de pensii pentru a asigura durabilitatea și sustenabilitatea acestuia, reglementat de un cadru legislativ-normativ actualizat, corespunzător cerințelor și mediului existent, cert/clar și coerent, cu prevederi echitabile și unificate, care urmează a fi aplicat de un cadru instituțional unic (Raportul asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniul public (Raportul anual pentru anul 2015), aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 37 din 03.10.2016).

Expunerea problemelor abordate în proiect prin prisma cadrului normativ în vigoare, argumentarea necesității de reglementare, evidențierea elementelor noi

Obiectivul general al reformei de pensionare constă în asigurarea funcționării unui sistem de pensii echitabil și sustenabil, care să garanteze un trai decent beneficiarilor de pensii. Reieșind din problemele și riscurile identificate ale sistemului actual de pensionare, sunt identificate următoarele obiective specifice ale reformei:

- Asigurarea funcționării unui sistem de pensii sustenabil, în primul rând din punct de vedere financiar;
- Reducerea inechităților din sistemul de pensii, racordarea la principiile de asigurări sociale;
- Sporirea nivelului de beneficii, pentru un trai decent și reducerea sărăciei;
- Guvernanță transparentă și cu capacități consolidate de administrare a sistemului de pensii.

Pentru atingerea obiectivelor stabilite, prin intermediul prezentului proiect se propun modificări și completări pentru următoarele acte legislative:

- Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat;
- Legea nr. 489-XIV din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale;
- Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului;
- Legea nr. 278-XVI din 14 decembrie 2007 privind controlul tutunului;
- Legea nr.909-XII din 30 ianuarie 1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl;
- Legea nr.158 din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.

În vederea *reducerii inechităților din sistemul de pensii*, prezentul proiect de lege propune unificarea modalității de calcul al pensiilor de asigurări sociale pentru unele categorii de cetățeni (deputați, membri de Guvern, funcționari publici, aleși locali, judecători, procurori) și excluderea „stagiului special” din sistemul public de asigurări sociale.

În acest context menționăm că modificările propuse pe marginea modalității de calcul a pensiilor și indemnizațiilor vin întru asigurarea principiilor organizării și funcționării sistemului public de asigurări sociale (art. 3 al Legii nr. 489-XIV din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale), în special a principiului contributivității, conform căruia drepturile de asigurări sociale se cuvin în temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite și principiul egalității, care asigură tuturor participanților la sistemul public - contribuabili și beneficiari - un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege.

Totodată, modificările propuse au scopul de a unifica regulile de pensionare, precum și de a

stabili criterii unice de pensionare pentru toate categoriile de pensionari fiind în acord cu prevederile art.16 alin.(2) din Constituție, potrivit căruia toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Urmare a analizei comparabile a sistemului de pensionare, în comparație cu țările din Europa Centrală și de Est, vârsta standard de pensionare în Republica Moldova este la limita de jos pentru bărbați și mai joasă în cazul femeilor.

Astfel, un alt amendament propus se referă la ajustarea graduală (pe parcursul a 10 ani) a vârstei de pensionare, atât pentru bărbați, cât și pentru femei pînă la vârsta de pensionare standard (pentru femei – 62 de ani și pentru bărbați – la 65 de ani). Această propunere se fundamentează pe indicatorii demografici înregistrați în Republica Moldova. Astfel, Comparativ cu anul 2005, rata îmbătrînirii demografice a crescut de la 13,6% la 16,2%. Conform previziunilor ONU și Centrului de Cercetări Demografice al Institutului Național de Cercetări Economice al Academiei de Științe a Moldovei, în 2035 ponderea persoanelor de 60+ ani poate constitui 25%.

Mai mult decât atât un șir de state europene au demarat procesul de egalare a vârstelor de pensionare ale femeilor și bărbaților și de majorare ulterioară a vârstelor de pensionare (până la 65 ani în Cehia, Franța, Grecia, Lituania, Ungaria, Malta, Austria și România, 67 de ani în Danemarca, Germania, Olanda și Spania, 68 de ani în Irlanda, Finlanda și Marea Britanie). În proiect se propune diminuarea diferenței dintre vârsta de pensionare la femei și bărbați de la 5 ani în prezent la 3 ani.

De asemenea se propune instituirea treptată (în 6 ani) a unui stagiu complet de cotizare pentru femei de 33 de ani și pentru bărbați de 36 de ani, la fel cu micșorarea decalajului de la 5 la 3 ani.

Totodată, persoanele, care au contribuit în sistemul de pensionare și confirmă stagiul necesar stabilit pot solicita stabilirea *pensiei anticipate* pentru limită de vârstă cu cel mult trei ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare. Pensia anticipată constituie un element inovativ sistemului de pensionare care va permite realizarea dreptului la pensie persoanelor îndreptățite pînă la împlinirea vârstei standard de pensionare (62/65 ani).

În proiectul de lege se propune și o nouă formulă de calcul pentru pensia pentru limită de vârstă, care de fapt înlocuiește modalitatea în vigoare de calcul a pensiei, care deosebit de complicată, neînțeleasă de cetățeni și care necesită implicarea lor în colectarea mai multor acte primare justificative.

Noua formula de calcul pentru pensiile pentru limită de vârstă va înlătura aceste impedimente și totodată va asigura interdependența dintre contribuțiile de asigurări sociale și mărimea pensiei. Noua formulă reprezintă un mecanism simplu și transparent de administrat, mecanism ce va permite ulterior implementarea calculatorului on-line de calcul al cuantumului viitoareii pensii.

O altă acțiune, propusă concomitent cu noua formulă de calcul a pensiilor pentru limită de vârstă constă în valorizarea venitului mediul lunar asigurat, realizat după 1 ianuarie 1999,

propusă în vederea ajustării a venitului asigurat obținut în trecut pentru a lua în considerare schimbarea valorii banilor în timp dintre perioada în care veniturile asigurate au fost obținute și cea când pensia este stabilită.

Dacă în prezent rata de înlocuire medie pentru pensiile din Moldova constituie doar 26% din salariul mediu, aplicare noii formule va permite sporirea substanțială a ratei de înlocuire. De exemplu, pentru un stagiul complet de 30 de ani, rata de înlocuire va constitui 40%, iar aplicat la un salariu mediu de 5050 lei ar însemna o pensie de 2045 lei (cu 70% mai mult decât pensia medie în 2015).

De fapt, introducerea actualizării bazei de contribuții din trecut reprezintă unul dintre elementele esențiale ale reformei de pensii. Pensiile vor fi calculate după noua formulă din 1 aprilie 2017.

Astfel, venitul mediu lunar asigurat inclus în calculul pensiilor pentru limită de vârstă și pensiilor de dizabilitate, stabilite după 1 ianuarie 1999 se valorizează reieșind din creșterea salariului mediu pe economie în anul precedent anului stabilirii pensiei față de anul realizării venitului asigurat cu determinarea diferenței în mărimea pensiei.

Diferența în mărimea pensiei obținută se indexează cu coeficientul cumulativ de indexare a pensiilor de la anul stabilirii pensiei pînă la anul valorizării venitului asigurat, stabilit de Guvern și se adaugă la cuantumul pensiei în plată la data valorizării.

Valorizarea pensiilor actuale se va efectua gradual, pe etape. De la 1 aprilie 2017 se vor valoriza pensiile, beneficiarilor de pensii, care și-au stabilit pensiile în anii 2001-2008. Valorizările pentru pensiile stabilite în perioada 2009-31.03.2017 se vor efectua conform graficului stabilit de Guvern.

Urmare a aplicării valorizării pensiilor stabilite în perioadele respective, pensiile vor înregistra o creștere în limitele a 5% - 25%, iar pentru anii ulterioari și mai mult. Trebuie de avut în vedere că în formula pensiilor actuale, venitul de pînă la 1.01.1999 este valorizat deja.

Totodată, prevederile proiectului de lege statuează dreptul persoanei, care continuă să activeze după stabilirea dreptului la pensie pentru limita de vârstă, să-și recalculeze pensia. Reexaminarea dreptului la pensie este acordat persoanelor, care au activat în câmpul muncii cel puțin 5 ani după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

Perioadele necontributive, asimilate stagiului de cotizare au fost completate cu următoarele perioade, în care persoana:

- a îngrijit un copil cu dizabilitate severă sub vîrsta de 18 ani, pînă la angajarea în funcție de asistent personal;
- a fost rezident în învățămîntul postuniversitar obligatoriu;
- a activat în funcția de judecător și procuror de pînă la 31 decembrie 2005.

De asemenea, proiectul de lege instituie obligativitatea asigurării sociale pentru angajații structurilor de forță (Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Apărării, Serviciul de

Informații și Securitate, Departamentul Instituțiilor Penitenciare, Serviciul Protecție și Pază de Stat, Centrul Național Anticorupție). Prin aceste intervenții legislative se respectă *principiul obligativității* sistemului public de asigurări sociale, potrivit căruia persoanele fizice și juridice au, conform legii, obligația de a participa la sistemul public de asigurări sociale, iar drepturile de asigurări sociale se exercită corelativ îndeplinirii obligațiilor.

Fundamentarea economico-financiară

Cheltuielile economico-financiare necesare implementării amendamentelor propuse prin proiectul de lege se anexează.

Descrierea constatărilor expertizei anticorupție

Se anexează raportul de expertiză.

Rezultatele expertizei juridice

Se anexează raportul de expertiză.

Respectarea transparenței în procesul decizional

În scopul respectării prevederilor Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul Legii a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, compartimentul *Transparență*, directoriul *Proiecte*.

Anexe: file

Ministru

Stela GRIGORAȘ